

MAANDBLAD VOOR ACCOUNTANCY EN BEDRIJFSHUISHOUDKUNDE

ONDER REDACTIE VAN: R. A. DIJKER, G. P. J. HOGEWEG, PROF. Dr A. B. A. VAN KETEL, PROF. TH. LIMPERG JR., A. NIERHOFF, M. PIMENTEL EN H. R. REDER.

Rubriek Redacteurs: Examen-Vraagstukken: Drs Abr. Mey en Drs J. Paardekooper — Literatuur: Drs S. Kleerekooper — Beslechte Geschillen: Prof. Mr Ch. Zevenbergen — Uit de Financieele Huishouding der Overheid: J. H. Textor — Uit het Buitenland: F. Haarbosch, Ch. Hageman, Drs A. Th. de Lange, Drs W. P. den Turk — Efficiëntie: R. W. Starreveld — Belastingvraagstukken: J. O. van Gruisen — Nieuws inzake Wetgeving, Resoluties en Beslissingen op het gebied der Belastingen: Mr Dr E. Tekenbroek — Repertorium van Tijdschrift-Literatuur: Drs M. Behrens, Drs G. L. Groeneveld, J. P. de Haan en Drs E. M. Premela — Buiten de vaste rubrieken werden in de vorige jaargang bijdragen geplaatst van o.a. Drs P. J. H. J. Bos, Prof. Mr S. van Brakel, C. van der Burg, J. P. Croin, Mr P. J. Dam, Drs A. M. Groot, Prof. H. A. Kaag, Prof. Mr P. W. Kamphuisen, W. J. de Langen, Ir W. Maas Geesteranus, J. J. M. H. Nijst, Mr D. Simons, J. E. Spinosa Cattela, Dr J. G. Stridiron

SECRETARIS DER REDACTIE - Mr TH. LIMPERG
HEERENGRACHT 455, AMSTERDAM-C., TEL. 37814

UITGEVER: J. MUUSSES — PURMEREND
TELEFOON 77 — GIRO No. 15062

DE COPIE VAN INGEZONDEN BIJDRAGEN WORDT NIET TERUGGE-
GEVEN. - NADruk IS GEOORLOOFD. ZOO DE BRON WORDT GE-
NOEMD. - BOEKEN TER RECENSIE EN ALLE ANDERE STUKKEN
VOOR DE REDACTIE ZENDE MEN AAN DEN SECRETARIS. —

VERSCIJNT MAANDELIJS, BEHALVE IN DE MAAND AUGUSTUS.
ABONNEMENT PER JAAR F 10.—, FRANCO PER POST F 10.24. BUITEN-
LAND F 10.60. — MEN ABONNEERT ZICH VOOR DEN GEHEELEN
JAARGANG —

INHOUD

Van de Redactie	Blz.	21
Jubileum American Institute of Accountants door E. van Dien	„	21
De plaats van de Rijksaccountantsdienst in de admini- stratie der belastingen door W. N. de Blaey	„	23
Fiscus en levensverzekering door J. J. M. H. Nijst	„	24
Nieuws in zake wetgeving, resoluties en beslissingen op het gebied der belastingen Red.: Mr Dr E. Tekenbroek	„	28
Afschrijving en vervangingswaardetheorie — Eigen gebruik i.v.m. O.B. — Verhooging bij navordering kan niet bij afzonderlijken aanslag worden opgelegd — Mondeling beschikken over de opbrengst van een bron — „Vrij wonen” in een gedeelte van een be- drijfsspan — Een naar goed koopmansgebruik ge- voerde boekhouding is beslissend voor de beoordee- ling of er al of niet winst is behaald.	„	30
Boekbespreking Verbond van Nederlandsche Werkgevers „Wette- lijke bepalingen omtrent handelsagenten en handels- reizigers” besproken door Mr Th. Limperg	„	31
Vragenbus Vraag van J. P. H. betreffende buitenlandsche tijd- schriften op bankgebied; met antwoord van Prof. Th. Limperg Jr.	„	31
Universiteit van Amsterdam Tentamen controleleer November 1937	„	31
Repertorium van tijdschriftliteratuur op het gebied van accountancy en bedrijfshuishoudkunde	„	34
Boekenrepertorium	„	36
Ontvangen boekwerken	„	36

VAN DE REDACTIE

De heer H. R. Reder kon wegens drukke werkzaamheden niet tijdig gereed zijn met zijn dupliek op het artikel van Mr D. Simons „Het examen voor Gemeente-accountant”, versche-

nen in de voorgaande aflevering. De heer Reder stelt zich echter voor in een der eerstvolgende afleveringen van het Maandblad nog enige opmerkingen naar aanleiding van be-
doeld artikel te maken.

JUBILEUM AMERICAN INSTITUTE OF ACCOUNTANTS

Wie ongeveer 4 weken in New-York is geweest (verder ben ik dezen keer niet gekomen) en daarvan een groot deel de gast was van genoemd Institute kan gemakkelijk een geheel nummer van dit Maandblad vullen met een relaas van zijn ervaringen, bevindingen en gedachten. Hij zou ook kunnen volstaan met een enkel zinnetje, zooals: „Het was overweldigend!” Een tussechenweg kiezend, schrijf ik hier enkele invalende gedachten naar aanleiding van de feestviering: een uitvoerig verslag vindt men o.a. in „The Incorporated Accountants' Journal” van November en December 1937. Ook het weekblad „The Accountant” van 13 November 1937 geeft een eenigszins verkort, relaas. Spoedig verschijnt voorts het officiële verslag van het „Institute”.

Wat bij dit feest in de eerste plaats opviel was de, ik zou het willen noemen, uitbundige degelijkheid waarmee het werd gevierd: „uitbundig”, indien ik denk aan de twee groote festijnen, die, het eerste op Dinsdag-, het andere op Donderdagavond, werden aangeboden. Beide waren groote feestdiners — bijgewoond door ongeveer 1600 deelnemers — en werden op onovertreffbare wijze afgewikkeld. Telkens kwam mij daar-
bij in herinnering met hoeveel moeite wij in 1926 te Amsterdam een diner van circa driehonderd mensen moesten regelen; hoe we ten slotte genoodzaakt waren in het Concertgebouw, onder toezicht van de Brandweer, een keuken te laten bouwen, omdat er toen in Amsterdam geen enkele lokaliteit voor ons beschikbaar was, waarin 300 mensen gezamenlijk konden middagnalen. En de keuken-technici in ons land zullen verbaasd staan over het feit, dat het groote banquet binnen twee uur meesterlijk werd „afgeserveerd” en dat de diner-zaal in the Waldorf-Astoria binnen 20 minuten in een balzaal was veranderd. Om billijk te wezen moet ik daaraan toevoegen, dat

men in 1929 iets dergelijks heeft gedaan in het Commodore Hotel, al was het aantal deelnemers toen niet zoo groot.

De degelijkheid werd intusschen niet uit het oog verloren. Het begon al met een brief van President Roosevelt aan „My dear Colonel Montgomery” (de Voorzitter van het Institute), waarvan ik niet kan nalaten den aanhef aan te halen:

„A public accountant has one of the most responsible „and trusted positions in the world. When he examines „the books of a corporation he not only looks for errors „on the part of the book-keepers, but he must also dis- „close whether the management itself, by accident or in- „tention, is deceiving the stockholders and creditors with „false reports”. (!)

Er volgde een adres van Prof. *Raymond Moley* van Columbia University, snel voorgelezen door een ander en door slechts weinigen verstaan. Ik moet tot mijn spijt bekennen, dat ik nog niet weet waarover het geval handelde: ik zal het officiele verslag afwachten en kom dan, zoo noodig, op den inhoud terug.

Daarna kwam, wat in mijn oogen „the topic” van het geheele feest was: de openingsrede van *Montgomery*. Deze reus onder de grooten gaf ons een algemeen overzicht van de nooden en, vooral, de eischen van het beroep. Zijn filosofische aard, zijn scherpe geest en zijn rhetorische aanleg maken zijn redevoeringen tot een bijzondere gebeurtenis. Men herleze eens zijn redevoeringen te Amsterdam, New-York en London en krijgt dan een begrip van zijn petillante welsprekendheid, waarin humor, wetenschap en filosofische gedachten met elkander wedijveren. Enkele zinnnetjes uit zijn openingsrede. Sprekende over de gebeurtenissen der laatste 50 jaren zegt hij: „During these years more men have killed more other men „than at any time in the history of the world. It may be urged that men killing each other has little to do with our „profession, but it has much to do. It was the World War „which made business cost-conscious, it was war profits which „made tax saving attractive”, en verder: „It is not unreasonable that once in fifty years or so the profession should „look at itself and attempt an appraisal. This is my job. I „shall try to be as honest about ourselves as the public and „our clients want us to be when we appraise our clients. I „shall try to be practical. I see no reason to apologise for the „importance of educating the business public to pay big „enough fees to professional accountants to enable us to remain as independent as we are to-day. We are charged with „private as well as public duties”.

En sprekende over onzen plicht om voor alles wáár te zijn zegt hij:

„If anyone outside of the profession — governmental or „private, client or friend — is stronger than we are and is „able to tell us what to do, is able to influence a statement „or a report against our best judgment, from that moment „the profession will deteriorate”. Aan het slot geeft hij een opsomming van alle ongerechtigheden, die we moeten bestrijden en hij eindigt: „Let’s fight for easily understood terms. „Let’s fight weasel words ¹⁾. Let’s fight bunk -) whenever „and wherever it appears”.

En de degelijkheid bleef bij ons gedurende een paar dagen, waarin niet minder dan tien onderwerpen werden behandeld in zoogenaamde „round-table discussions”. Naar mijn meening was het merkwaardigste dezer bijeenkomsten, dat nergens een ronde tafel te zien was!

* * *

¹⁾ sluwigheden. ²⁾ inslapen.

Men kan over een vergadering in Knollendam verslag doen en de bijzonderheden van de vergaderplaats buiten bespreking laten. Maar ik denk dat er slechts weinigen zullen worden gevonden, die een bijeenkomst in New-York bijwonen en die niet iets over „Amerika” willen zeggen. Ik behoor tot die weinigen niet.

Een der merkwaardigheden van een bezoek aan „Amerika” is voor mij steeds de meening van hen, die er niet zijn geweest en die veronderstellen, dat een bezoek van enkele weken aan New-York iemand in de gelegenheid stelt, een meer gefundeerde meening omtrent de toestanden aldaar te krijgen, dan door het lezen van tijdschriften en dagbladen.

Ik voor mij geloof altijd, dat iemand die hoort dat ge in „Amerika” (lees New-York) zijn geweest en U vraagt hoe ge over de toestanden aldaar denkt, nog Steels van 98 heeft en nu wil weten of hij ze moet verkoopen, of dat hij moet bijkopen om zijn gemiddelde te verlagen. Ik heb op een dergelijke vraag dan ook nooit geantwoord. Maar daarom kan ons toch wel het algemeen aspect van de stad, waarin we gedurende eenigen tijd hebben gewoond, treffen en kunnen we onder den indruk komen van hetgeen we zien en beleven, zeker waar dit afwijkt van onze gebruiken en gewoonten. Wie verwacht bijvoorbeeld op een deftig Hollandsch kantoor de volgende aankondiging in een lijstje aan de muur opgehangen?

„Time allowed for interviews in this office.

	Hours	Min.	Sec.
„Friendly caller	—	2	1
„ do. when busy	—	1	1
„Life insurance agents	—	—	1
„Friends with scheme	—	—	5
„Friends with scheme willing to let us in on ground floor conditions	—	—	—
„Friends who ask us to drink	?	?	?
„Friends who ask us to eat	—	59	—
„Those wishing to pay old bills	58	59	58

En nu ik over een kantoor spreek: ik wil niets zeggen ten nadeele van ons Instituuts-kantoor, dat op deftigen stand gelegen de eer van ons Instituut hoog houdt, maar een extra gevoel van bescheidenheid overviel me, toen ik ons kantoor vergeleek met dat van het American Institute, waar de Secretaris met een staf van dertig man werkt, die administratie en bibliotheek beheeren. Ik voeg daaraan toe, dat de kantoorgebouwen van het Engelsch Instituut en van de Engelsche Society een vergelijking met dat van het Amerikaansche kunnen doorstaan.

De meeste Europeanen, die voor het eerst een bezoek aan de U.S. brengen, worden getroffen door hetgeen daar beter schijnt dan in hun eigen land en gaan naar hun penaten terug met het ernstige voornemen thuis toe te passen, wat ze daar ginds hebben gezien. Ze voelen zich op de terugreis als aanstaande hervormers en blijven dat gevoel gedurende eenigen tijd na hun terugkeer behouden, totdat ze begrijpen, dat wat ginds mogelijk is, nog niet altijd hier kan worden toegepast. En ze vallen terug tot de gewoonten van hun eigen land. Gelukkig ben ik, na mijn derde bezoek aan de V.S., van dit hervormersgevoel verschoond gebleven. Ik heb nu wel begrepen, dat wat daar mogelijk is, hier niet steeds kan, omdat de omstandigheden ginds zooveel van de onze verschillen. Maar daarom kan een bezoek aan de V.S. toch wel zijn nut hebben, vooral voor de jongeren, die eens de gelegenheid moesten hebben om te zien hoe de ontzaglijk groote verhoudingen in handel

geldwezen en industrie van invloed zijn op ons beroep en op de uitoefening daarvan.

En misschien moest aan het examen voor het verkrijgen van het accountants-diploma worden toegevoegd als letter „E”: een bezoek aan de Vereenigde Staten van Noord-Amerika.

* *
*

Remarks of Mr. E. van Dien at general sessions on Tuesday, October 19th, 1937

This is the third conference of American accountants I have had the pleasure and the honor to address. The first was, as your Chairman has said, in 1904 in St. Louis, during the World's Fair. There were some others present at that time in St. Louis, and I am told by your Secretary eleven of these are still here today. I am most happy to call their names: Mr Harvey S. Chase, Mr. J. B. Goodwin, Mr David L. Grey, Mr E. G. H. Kessler, Mr William M. Lybrand, Mr George O. May, Mr Robert H. Montgomery, Mr John B. Niven, Mr Joseph M. Pugh, Mr Ernest Reckitt, and Mr Walter A. Staub.

Well, I hope, ladies and gentlemen, that I may meet these gentlemen again at the hundredth anniversary of the Institute of Certified Public Accountants, and if it isn't here, it may be we will meet in heaven together.

Ladies and Gentlemen, in all these conferences I had the honor to represent my country and its Society, the Nederlandse Instituut van Accountants, and today I bring the congratulations of all the accountants of the Society, being a Society of about 2.000 members, of whom 700 are fully qualified. I bring these greetings and the best wishes for the prosperity of the profession in the United States, and I may add that from what I see and from what I learn and from what I read of your publications, your several monthly and quarterly papers, I am sure the American Institute of Certified Public Accountants is one of the leading Societies and one of the Societies that give direction to the profession in the right way.

Ladies and Gentlemen, this is an anniversary, and as I recall, anniversaries call for gifts, and I want to give a present to the American Institute of Accountants. This is a souvenir that I received in 1904 at St. Louis with my dessert, and the finest dinner I ever had in my life at the Delmonico. It is a small bale of cotton. For thirty-three years I have had this on my desk before me. I never lost sight of it, and I protected it against the charwoman who wanted to clean it. I want to present this souvenir to the American Institute of Accountants on its 50th Anniversary. I hope you will accept it, and will keep it as a souvenir from a good friend.

I thank you.

E. VAN DIEN

DE PLAATS VAN DEN RIJKSACCOUNTANTSDIENST IN DE ADMINISTRATIE DER BELASTINGEN

Bij Koninklijk Besluit van 16 Augustus 1937 No. 49 werd met ingang van 1 September 1937 het Ambtenarenbesluit Belastingdienst gewijzigd, waarbij o.m. de naam „Accountantsdienst der directe belastingen”, veranderd werd in *Rijksaccountantsdienst*.

De accountants der directe belastingen zijn derhalve vanaf

dat tijdstip geworden accountants, verbonden aan den Rijksaccountantsdienst, of kortweg rijksaccountants.

Door deze wijziging is thans formeel erkend, dat het arbeidsveld van deze accountants niet alleen ligt op het terrein der belastingen.

Historisch gezien is hun functie begonnen met werkzaamheden voor de controle der directe belastingen. Geleidelijk is men er toe overgegaan hun werkzaamheden op het gebied der indirecte belastingen op te dragen. Doch daar is het niet bij gebleven; sinds een aantal jaren heeft men hen belast met opdrachten liggende buiten het terrein der belastingen. Dit kon zonder eenig bezwaar, omdat voor benoeming tot rijksaccountant zij aan dezelfde eischen moesten voldoen als voor publiek-accountants zouden gelden. Zoo zijn ze belast geworden met de controle van overeenkomsten tusschen den Staat en derden, met de controle van noodlijdende gemeenten, met opdrachten voor Rechtbanken in strafzaken, zijn ze toegevoegd aan Staats- of interdepartementale commissies enz. Al blijft weliswaar een belangrijk deel van hun arbeidsveld het terrein der belastingen, duidelijk is dat dit niet meer het eenigste terrein hunner werkzaamheden is.

Ziedaar de verklaring van den naam Rijksaccountantsdienst en niet van Accountantsdienst der belastingen, zooals men wellicht anders gegeven zou hebben bij de gemelde naamsverandering.

Waar velen nooit scherp de plaats van den rijksaccountant in de organisatie van den belastingdienst zien, leek het mij goed van deze gelegenheid gebruik te maken om nog eens in groote lijnen een schets der organisatie te geven.

Aan het hoofd van de administratie der belastingen staat, onder de bevelen van den Minister van Financiën, een directeur-generaal.

Aan dezen zijn Inspecteurs voor bijzondere diensten toegevoegd; de Inspecteur van den Rijksaccountantsdienst, belast met het toezicht op de bureaux van dien dienst, is één van die functionarissen.

De administratie der belastingen valt in tweeën uiteen n.l. de administratie der directe belastingen, invoerrechten en accijnzen en de administratie der registratie. Met de leiding zijn districtsgewijze belast directeuren der directe belastingen, inv. en acc. of directeuren der registratie, terwijl ook sinds 1 Sept. l.l. mogelijk is voor een bepaald district een gemeenschappelijke directeur van 's Rijks Belastingen aan te wijzen. Niet onwaarschijnlijk is dat dit laatste in de toekomst regel zal worden, hetgeen me uit een oogpunt van goede organisatie juist voorkomt.

Onder directe belastingen, invoerrechten en accijnzen ressorteeren verschillende diensten:

1. Algemeene Dienst, w.o. de belastingen naar inkomen en vermogen, dividend en tantiëmebelasting, couponbelasting, doode-hand belasting vallen.
2. Dienst der invoerrechten en accijnzen w.o. de tariefwet, de wet op de omzetbelasting alsmede diverse accijnswetten op gedistilleerd, suiker, geslacht enz. vallen.
3. Dienst der grondbelasting.
4. Rijksaccountantsdienst.
5. Dienst van de waarborg en de belastingen der gouden en zilveren werken.
6. Laboratorium van het departement van Financiën.

Onder registratie ressorteeren diensten belast met de uitvoering van:

1. Registratiewet.